

Bibliografia (Wybrane pozycje)

Polska krytyka artystyczna i myśl o sztuce do 1939

- Antologia polskiego futuryzmu i Nowej Sztuki*, opr. Hanna Zaworska, Wrocław 1978.
- Artyści o sztuce: od van Gogha do Picassa*, wybrały i oprac. Elżbieta Grabska i Hanna. Morawska, Warszawa 1963.
- Biriulow Jurij, *Lwowska teoria i krytyka sztuki o nowych prądach artystycznych w latach 1890–1918*, w: *Dzieje krytyki artystycznej i myśli o sztuce. Materiały sesji naukowej*, Toruń 2007, red. Małgorzata Geron, Jerzy Malinowski, Warszawa 2009 [skrót: *Dzieje krytyki artystycznej 2009*].
- Biriulow Jurij, Małgorzata Biernacka, „*Tak malować, jak pan Siemiradzki maluje, umieją tylko mistrzowie*”. *Prasa lwowska o Henryku Siemiradzkim. Antologia tekstów z lat 1872–1914*, Warszawa-Toruń 2021.
- Budrewicz Tadeusz, Okulicz-Kozaryn Radosław, *Estetyka „zdrowego rozsądku”?*, Poznań 2020.
- Co robić po kubizmie? Studia o sztuce europejskiej pierwszej połowy XX wieku*, red. Jerzy Malinowski, Kraków 1984.
- Dąbrowski Piotr, *Forma – zakres i znaczenie pojęcia w warszawskiej krytyce artystycznej okresu międzywojennego*, w: *Dzieje krytyki artystycznej 2009. Dzieje krytyki artystycznej 2009*.
- Emancypantki i modernistki. Teksty kobiet o sztuce 1879–1914. Antologia*, wstęp Joanna M. Sosnowska, wybór i opracowanie Magdalena Kasa, Joanna M. Sosnowska, współpraca Beata Łazarz, Wiktoria Szczupacka, Warszawa 2019.
- Geron Małgorzata, *Formiści. Twórczość i programy artystyczne*, Toruń 2015.
- Geron Małgorzata, Malinowski Jerzy, *Manifesty polskiej awangardy artystycznej: Formiści – Bunt – Jung Idysz 1917–1922*, Warszawa-Toruń 2019.
- Giełdoń-Paszek Aleksandra, *Polska XIX-wieczna krytyka o pejzażu (w świetle ówczesnej dydaktyki artystycznej)*, w: *Dzieje krytyki artystycznej 2009*.
- Grabska Elżbieta, „*Moderne*” i straż przednia: *Apollinaire wśród krytyków i artystów 1900–1918*, Kraków 2003.
- Grabska Elżbieta, *Apollinaire i teoretycy kubizmu w latach 1908–1918*, Warszawa 1966.
- Jaworski Stanisław, *Krytyka literacka i artystyczna w „Zwrotnicy”*, „Zeszyty Naukowe UJ” 36, Prace Historycznoliterackie 4, Kraków 1961.
- Jurkiewicz-Eckert Dorota, *Polska krytyka artystyczna wobec dzieła Cézanne’a, „Ikonotheca”* 2000, 14.
- Kabata Michał, *Warszawska batalia o nową sztukę: „Wędrowiec” 1884–1887*, Warszawa 1978.
- Kitowska-Łysiak Małgorzata, *Paralele i kontrasty. Myśl o sztuce na łamach „Krytyki” Feldmana*, Lublin 1990.
- Kozakiewicz Stefan, *Początki krytyki artystycznej w Warszawie (1819–1845)*, „Materiały do Studiów i Dyskusji z Zakresu Teorii i Historii Sztuki, Krytyki Artystycznej oraz Metodologii Badań” 1951, t. 2, 6.
- Kozakiewicz Stefan, *Warszawskie wystawy sztuk pięknych w latach 1819–1845*, Wrocław 1952.
- Krakowski Piotr, *Hans Makart w ocenie polskiej krytyki w XIX wieku*, „Folia Historiae Artium” 1987.
- Anna Krężałek, *Terminologia muzyczna w polskiej krytyce artystycznej ok. 1900*, w: *Dzieje krytyki artystycznej 2009*.
- Kruczkowska Zofia, *Główne tendencje w polskiej krytyce sztuki (na podstawie wybranych czasopism literackich i artystycznych) od połowy XIX wieku do współczesności*, Kraków 2002.
- Krypczyk Aleksandra, *Mit polskiego pejzażu. Twórczość pejzażowo-rodzajowa polskich monachijczyków w świetle polskiej i niemieckiej krytyki artystycznej*, w: *Dzieje krytyki artystycznej 2009*.
- Krytyka artystyczna dwudziestolecia międzywojennego: między estetyką filozoficzną i sztuką nowoczesną*, cz. 1, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Philosophica. Ethica – Aesthetica – Practica” 35, red. Wioletta Kazimierska-Jerzyk, Paweł Polit, Łódź 2020 [skrót: *Krytyka artystyczna dwudziestolecia 1, 2020*].
- Krytyka artystyczna dwudziestolecia międzywojennego: między estetyką filozoficzną i sztuką nowoczesną*, cz. 2, „Acta Universitatis Lodzianis. Folia Philosophica. Ethica – Aesthetica – Practica” 36, red. Agnieszka Rejniak-Majewska, Paweł Polit, Łódź 2020 [skrót: *Krytyka artystyczna dwudziestolecia 2, 2020*].

- Krytyka artystyczna kobiet. *Sztuka w perspektywie kobiecego doświadczenia XIX–XXI wieku*, red. Beata Łazarz, Joanna M. Sosnowska, Warszawa 2019.
- Kulpińska Katarzyna, *Krytyka artystyczna na łamach „Grafiki Polskiej”, „Grafiki” i innych czasopism dwudziestolecia międzywojennego, dotycząca twórczości polskich artystów grafików*, w: *Dzieje krytyki artystycznej* 2009.
- Łukaszewicz Piotr, *Zrzeszenie Artystów Plastyków Artes 1929–1935*, Wrocław 1975.
- Malinowski Jerzy, *Imitacje świata. O polskim malarstwie i krytyce artystycznej drugiej połowy XIX wieku*, Kraków 1987.
- Malinowski Jerzy, *Impresjonizm w polskiej krytyce artystycznej lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XIX wieku*, w: *Mysł o sztuce. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*, Warszawa 1976.
- Malinowski Jerzy, *Lwowska teoria i krytyka sztuki lat siedemdziesiątych XIX wieku*, „Biuletyn Historii Sztuki 1975”, 2.
- Malinowski Jerzy, *Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie Artystów Bunt 1917–1922*, Wrocław 1990.
- Malinowski Jerzy, *Grupa Jung Idysz i żydowskie środowisko „nowej sztuki” w Polsce 1918–1923*, Warszawa 1987; przedruk w następnej pozycji.
- Malinowski Jerzy, *Malarstwo i rzeźba Żydów Polskich w XIX i XX wieku [do 1939]*, Warszawa 2000. Wersja angielska: *Painting and sculpture by Polish Jews in the 19th and 20th centuries (to 1939)*, Warsaw–Torun 2017.
- Melbechowska-Luty Aleksandra, Szubert Piotr, *Posągi i ludzie. Antologia tekstów o rzeźbie 1815–1889*, t. 1, część 1 i 2, Warszawa 1993.
- Melbechowska-Luty Aleksandra, Bal Irena, *Teoria i krytyka. Antologia tekstów o rzeźbie polskiej 1915–1939*, Warszawa 2007.
- Moderska Irena, *Krytyka artystyczna w II połowie XIX wieku w Poznaniu*, „Zeszyty Naukowe UAM” 1961, 3.
- Morawski Stefan, *Polska myśl estetyczna w latach 1795–1863*, „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” 1977, z. 14.
- Okoń Waldemar, *Stygncą planeta. Polska krytyka artystyczna wobec malarstwa historycznego i historii*, Wrocław 2002.
- Olszewski Andrzej K., *Przegląd koncepcji stylu narodowego w teorii architektury polskiej przełomu XIX i XX wieku*, „Sztuka i Krytyka” 1956, 1–2
- Piątkowska Renata, *Sztuka żydowska w świetle krytyki artystycznej dwudziestolecia międzywojennego*, w: *Krytyka artystyczna dwudziestolecia 2*, 2020.
- Pionierki. *Krytyka artystyczna kobiet 1839–1879. Antologia*, wstęp, wybór i oprac. Joanna M. Sosnowska, współpraca Magdalena Kasa, Warszawa 2016.
- Pollakówna Joanna, *W przededniu formizmu. Polska krytyka artystyczna o współczesnych prądach europejskich*, „Biuletyn Historii Sztuki” 1966, 1.
- Pollakówna Joanna, *Formiści*, Wrocław 1972.
- Rzepińska Maria, *Problem koloru w polskiej myśli o sztuce w XIX wieku*, w: *Mysł o sztuce. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*, Warszawa 1976
- Skrudlik Mieczysław, *Reduty kołtuństwa*, Miejsce Piastowe 1929.
- Sosnowska Joanna, *Sztuka w oczach polskiej prawicy do 1939*, „Roczniki Humanistyczne KUL” 1998, 4.
- Styrna Natasza, *Krytyka artystyczna na łamach wydawanego w Krakowie syjonistycznego „Nowego Dziennika”*, w: *Dzieje krytyki artystycznej* 2009.
- Szczuka Dorota, *Wołanie o ład. Krytyka artystyczna wobec klasycyzujących tendencji w sztuce lat 20. i 30. XX wieku*, „Roczniki Humanistyczne KUL” 1998, 4.
- Teksty o malarzach. Antologia polskiej krytyki artystycznej 1890–1918*, opr. Wiesław Juszcak, Wrocław 1976.
- Turowski Andrzej, *Konstruktywizm polski: próba rekonstrukcji nurtu (1921–1934)*, Wrocław 1981.
- Turowski Andrzej, *Budowniczość świata. Z dziejów radykalnego modernizmu w sztuce polskiej*, Kraków 2000.
- Warkoczevska Magdalena, *Wystawy Towarzystwa Sztuk Pięknych w Poznaniu (1837–1857)*, Warszawa–Poznań 1991.
- Wasilewska Diana, *Przełom czy kontynuacja? Polska krytyka artystyczna 1917–1930 wobec tradycji młodopolskiej*, Kraków 2013 [obszerna bibliografia].
- Wawrzeński Marian, *Dławce: drobny przyczynek do historii sztuki warszawskiej w epoce powitkiewiczowskiej*, Kraków 1901.
- Wierzbicka Anna, *Artyści polscy w Paryżu. Antologia tekstów 1900–1939 o polskiej kolonii artystycznej czynnej w Paryżu w latach 1900–1939*, Warszawa 2008.
- Wierzbicka Anna, *We Francji i w Polsce 1900–1939. Sztuka, jej historyczne uwarunkowania i odbiór w świetle krytyków polsko-francuskich*, Warszawa 2009.
- Wierzbicka Anna, *Świadectwa obecności, Polskie życie artystyczne we Francji w latach 1900–1939, część I. lata 1900–1921*, Warszawa 2012.
- Wrońska Anna, *O monumentalności w polskiej teorii i krytyce rzeźby dwudziestolecia międzywojennego*, „Ikonothea” 1994, 8.
- Z dziejów polskiej krytyki i teorii sztuki*, t. 1 – *Mysł o sztuce w okresie Romantyzmu*, opr. Elżbieta Grabska i Stefan Morawski, t. 2 – *Spór o rację bytu polskiej sztuki narodowej (1857–1891)*; *Warszawska krytyka artystyczna (1875–1890)*, opr. Irena Jakimowicz i Anna Porębska, Warszawa 1961.

Krytycy

- Jerzy Zanoziński, *Nieznany krytyk artystyczny – Michał Bałucki*, „Materiały do Studiów i Dyskusji” 1953, 3–4.
- Anna Wierzbicka, „Nowa Sztuka” w tekstach krytyka sztuki i marszanda **Adolfa Baslera**, w: *Dzieje krytyki artystycznej* 2009.
- Jan Brzękowski**, *Szkice literackie i artystyczne 1925–1970*, Kraków 1978.
- Agnieszka Rejniak-Majewska, „Pomiędzy izmami” – **Jan Brzękowski jako krytyk i teoretyk nowej sztuki**, w: *Krytyka artystyczna dwudziestolecia 2*, 2020.
- Mieczysław Wallis, **Ludwik Buszard jako malarz, pisarz o sztuce i pedagog**, „Zeszyty Naukowe UŁ” 1960, seria I, z. 15.
- Agata Soczyńska, **Tytus Czyżewski malarz-poeta**, Warszawa 2006.

- Anna Wierzbicka, **Waldemar George** [Jarociński], „Biuletyn Historii Sztuki” 2004, 1–2.
- Justyna Wesołowska, *Waldemar George i krytyka artystyczna wokół „Les Italiens de Paris” 1928–1933*, w: *Dzieje krytyki artystycznej 2009*.
- Cyprian Godebski**, *Listy o sztuce 1875–1876*, opr. Maciej Masłowski, Kraków 1979.
- Cezary Jellenta**, *Galeryja ostatnich dni. Wizerunki, rozbiory, pomysły*, Kraków 1897.
- Cezary Jellenta, *Grający szczyt. Studia syntetyczno-krytyczne*, Kraków–Warszawa 1912.
- Tomasz Lewandowski, *Cezary Jellenta estetyk i krytyk. Działalność w latach 1880–1914*, Wrocław 1975.
- Aleksandra Prokop, *Działalność krytyczna Józefa Keniga w latach 1841–1860*, „Sztuka i Krytyka” 1956, 1–2.
- Bożena Wierzbicka, **Franciszek Ksawery Martynowski 1848–1896**, *polihistor, teoretyk restauracji zabytków, krytyk sztuki*, Warszawa 1998
- Michał Haake, *Estetyka Józefa Kremera a teoria malarstwa pejzażowego*, w: *Józef Kremer (1806–1875). Studia i materiały*, red. Urszula Bęczkowska, Ryszard Kasperowicz, Jacek Maj, Kraków 2016
- Ignacy Matuszewski**, *O sztuce i krytyce*, opr. Samuel Sandler, Warszawa 1965.
- Krystyna Janicka, *O poglądach estetycznych Stanisława Przybyszewskiego*, „Sztuka i Krytyka” 1956, 3–4.
- Jerzy Zanoziński, *Materiały do działalności Lucjana Siemieńskiego w dziedzinie krytyki artystycznej*, „Materiały do Studiów i Dyskusji” 1952, 10–11.
- Jerzy Malinowski, **Henryk Struve** – *teoretyk i krytyk sztuki*, „Biuletyn Historii Sztuki” 1975, 1.
- Jan Detko, **Antoni Sygietyński**. *Estetyk i krytyk*, Warszawa 1971.
- Diana Wasilewska, **Mieczysław Treter**. *Estetyk, krytyk sztuki oraz „szara eminencja” międzywojennego życia artystycznego w Polsce*, Kraków 2019.
- Karolina Szymaniak, *Być agentem wiecznej idei. Przemiany poglądów estetycznych Debory Vogel*, tłum. Karolina Szymaniak, Kraków 2006.
- Anna Maja Misiak, *Docieranie do rdzenia rzeczy. Współzależność form życia i sztuki w esejach Debory Vogel*, w: *Krytyka artystyczna dwudziestolecia 2*, 2020.
- Montaże. Debora Vogel i nowa legenda miasta*, katalog wystawy, red. Andrij Bojarov, Paweł Polit, Karolina Szymaniak, Muzeum Sztuki w Łodzi, Łódź 2017.
- Mieczysław Wallis**, *Sztuka polska dwudziestolecia. Wybór pism z lat 1921–1957*, Warszawa 1959.
- Wioletta Kazimierska-Jerzyk, *Język krytyki artystycznej a pojęcia estetyki Mieczysława Wallisa*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia. Philosophica. Ethica – Aesthetica – Practica” 35, 2020.
- Stanisław Witkiewicz**, *Sztuka i krytyka u nas*, Warszawa 1891. Ostatnie wydanie: *Sztuka i krytyka u nas*, wstęp i komentarz Maria Olszaniecka, w: *Pisma zebrane*, t. 1, Kraków 1971.
- Wanda Nowakowska, *Stanisław Witkiewicz teoretyk sztuki*, Wrocław 1970.
- Maria Olszaniecka, *Dziwny człowiek. O Stanisławie Witkiewiczu*, Kraków 1984.
- Listy Stanisława Witkiewicza i jego korespondentów*. Cz. 1: *Listy o stylu zakopiańskim. 1892–1912. Wokół Stanisława Witkiewicza*, Wstęp i opracowanie Michał Jagiełło, Kraków 1979.
- Stanisław Ignacy Witkiewicz**, *Bez kompromisu. Pisma krytyczne i publicystyczne*, Warszawa 1976.
- Ewa Wąchocka, *Między sztuką a filozofią. O teorii krytyki artystycznej Stanisława Ignacego Witkiewicza*, Katowice 1992.
- Piotr Kopszak, *Krytyka artystyczna Teodora de Wyzewy*, Warszawa 2005.
- Stefania Zahorska**, *Szczęśliwe oczy: wybór studiów i esejów z dziedziny filozofii, historii i krytyki sztuk plastycznych z lat 1921–1960*, oprac. Stanisław Frenkiel, Londyn 1970
- Anna Pilch, *Symbolika form i kolorów. O krytyce artystycznej Stefanii Zahorskiej*. Kraków 2004.
- Diana Wasilewska, *W poszukiwaniu nowoczesnego języka krytycznego. Sztuka awangardowa w ujęciu Stefanii Zahorskiej*, *Krytyka artystyczna dwudziestolecia*, 1, 2020.
- Krystyna Świdnicka, **Berta Zuckerkanl** i *krytyka artystyczna polskiej sztuki (na wybranych przykładach)*, „Ogrody Nauk i Sztuk” 2011, 11: 153–161.

Polska krytyka artystyczna i myśl o sztuce od 1944

- Artysta/kurator*, red. Maria Poprzęcka, Warszawa 2019.
- Artysta – kurator – instytucja – odbiorca: przestrzenie autonomii i modele krytyki*, red. Marta Kosińska, Karolina Sikorska, Agata Skórzyńska, Galeria Miejska Arsenał, Poznań 2012.
- Cieślińska Nawojka, *Uwagi o języku powojennej krytyki artystycznej*, w: *Sztuka polska po 1945 roku. Materiały Sesji SHS 1984*, Warszawa 1987.
- Czartoryska Urszula, *Fotografia – mowa ludzka: perspektywy teoretyczne*, Gdańsk 2005.
- Czas debaty: antologia krytyki artystycznej z lat 1945–1954, t. 1, Upowszechnianie kultury i mecenat państwowy*, wybór i opracowanie Agata Pietrasik, Piotr Słodkowski, Warszawa 2016.
- Czas debaty: antologia krytyki artystycznej z lat 1945–1954, t. 2, Realizm i formalizm*, wybór i opracowanie Agata Pietrasik i Piotr Słodkowski, Warszawa 2016.
- Czas debaty: antologia krytyki artystycznej z lat 1945–1954, t. 3, Wektory geografii artystycznej, reinterpretacje tradycji, sylwetki*, wybór i opracowanie Agata Pietrasik i Piotr Słodkowski, Warszawa 2016.
- Czy/jak sztuka przeżyła swoją śmierć?*, red. Ryszard Różanowski, Wrocław 2011.

- Czyż Marta, Wielgus Julia, *W ramach wystawy. Rozmowy z kuratorami*, Warszawa 2015.
- Dąbrowska Dorota, *Metaphor and metonymy in multimodal discourse: case studies of selected artworks by Magdalena Abakanowicz and satirical cartoons by Paweł Kuczyński*, Warszawa 2018.
- Działania artystyczne w przestrzeni publicznej: aspekty estetyczne i społeczne*. Wydawnictwo posympozjalne, red. Karolina Grabowicz, Centrum Sztuki Współczesnej „Łaźnia”, Gdańsk 2006
- Dziamski Grzegorz, *Sztuka po końcu sztuki, sztuka początku XXI wieku*, Poznań 2009.
- Dziemidok Bohdan, *Główne kontrowersje estetyki współczesnej*, Warszawa 2012.
- Dzikowska Elżbieta, *Artyści mówią. Wywiady z mistrzami malarstwa*, Warszawa 2011.
- Gorczyca Łukasz, Ronduda Łukasz, *W połowie puste. Życie i twórczość Oskara Dawickiego: powieść*, Warszawa 2010.
- Gorczyca Łukasz, Ronduda Łukasz, *Szyja: awangarda i alkohol. Rozmowy z artystami*, Warszawa 2018.
- Gutowski Bartłomiej, *Cóż po krytyku w czasie marnym... Sytuacja polskiej krytyki artystycznej lat 80.*, w: *Dzieje krytyki artystycznej* 2009.
- Guzek Łukasz, *Performatyzacja sztuki. Sztuka performance i czynnik akcji w polskiej krytyce sztuki*, Gdańsk 2013.
- Hniedziewicz Magdalena, *Tradycje polskiej krytyki*, „Biuletyn ZPAP” 1974, 2–3.
- Jak rozmawiać o sztuce współczesnej?*, red. Krzysztof Kościuczuk, Ewa Borowska, Białystok 2015.
- Juszczak Wiesław, *Dwie krytyki: „krytyczna” i „komentująca”*, w: *Współczesne problemy krytyki artystycznej*, red. Alicja Helman, Warszawa–Kraków–Gdańsk 1973.
- Juszkiewicz Piotr, *Od rozkoszy historiozofii do „gry w nic”. Polska krytyka artystyczna czasu odwilży*, Poznań 2005.
- Juszkiewicz Piotr, *Od salonu do galerii. Krytyka artystyczna i historyczna zmiana*, „Artium Questiones” 2002, 13.
- Kal Elżbieta, *Awangardyzacja i degradacja. Metakrytyka okresu realizmu socjalistycznego*, w: *Dzieje krytyki artystycznej* 2009.
- Kino – Sztuka: zwrot kinematograficzny w polskiej sztuce współczesnej*, red. Jakub Majmurek, Łukasz Ronduda, Warszawa 2015.
- Komu potrzebny jest jeszcze mistrz? Międzynarodowe Sympozjum Artystyczne Akademii i Wyższych Szkół Plastycznych*, Kraków 2011.
- Kowalczyk Izabela, *Ciało i władza: polska sztuka krytyczna lat 90.*, Warszawa 2002.
- Kowalczyk Izabela, *Niebezpieczne związki sztuki z ciałem*, Poznań 2002.
- Kowalczyk Izabela, *Matki Polki, Chłopcy i Cyborgi... Sztuka i feminizm w Polsce*, Poznań 2010.
- Kowalczyk Izabela, *Podróż do przeszłości: interpretacje najnowszej historii w polskiej sztuce krytycznej*, Warszawa 2011.
- Krajowa sesja krytyki artystycznej*. Poznań–Gołuchów 1966, red. Andrzej Matuszewski i Jacek Jaroszyk, Poznań 1967.
- Krakowski Piotr, *O nowej rzeźbie*, Kraków 1961 [współautor: Adam Kotula].
- Krakowski Piotr, *O sztuce nowej i najnowszej*, Warszawa 1981.
- Krakowski Piotr, *Rzeźba współczesna*, Kraków 1980 [współautor: Adam Kotula].
- Kruczkowska Zofia, *Główne tendencje w polskiej krytyce sztuki (na podstawie wybranych czasopism literackich i artystycznych od połowy XIX wieku do współczesności)*, Kraków 2002.
- Krytyka artystyczna i po krytyce*, red. Magdalena Ujma, „Biurowo” 2019, 18.
- Krytyka i rynek sztuki / Art criticism and the market*, red. Dorota Monkiewicz, Warszawa 2008.
- Krytyka promocji, promocja krytyki*, „Zeszyty Artystyczne” [ASP Poznań] 2009, 1 (18).
- Krytyka sztuki, Filozofia, Praktyka, Dydaktyka*, red. Łukasz Guzek, Gdańsk 2013 [bibliografia].
- Morawski Stefan, *Identyfikacja zagrożona. Uwagi o dzisiejszej krytyce artystycznej*, „Miesięcznik Literacki” 1976, 10.
- Markowska Anna, *Definiowanie sztuki – objaśnianie świata. O pojmowaniu sztuki w PRL-u*, Katowice 2003.
- Monkiewicz Dorota, *Dyskurs polskiej krytyki artystycznej w okresie transformacji*, wstęp do: Zbigniew Libera, *Art of Liberation: Studium prasoznawcze 1988–2018*, t. 1: 1988–1997, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski, Warszawa 2019.
- Pawlik Wojciech, *O kompetencjach krytycznych w socjologii i w polu artystycznym*, „Societas Communitas” [półrocznik Instytutu Stosowanych Nauk Społecznych UW], 2012, 2.
- „Pokaz”: pismo Galerii Krytyków, red. nac. Magdalena Hniedziewicz, Warszawa 1993–2007.
- Polska krytyka sztuki w Wielkiej Brytanii i Francji: 1940–2000*, red. Katarzyna Moskała i Mirosław A. Supruniuk, Toruń 2018.
- Przechwałki i pogrózki: konflikt i jego mechanika w sztukach wizualnych w Polsce*, red. Łukasz Białkowski, Piotr Sikora, Szczecin 2019.
- Raster. Macie swoich krytyków. Antologia tekstów*, red. Jakub Banasiak, Wyd. 40 000 Malarzy, Warszawa 2009.
- Rozmawiając o wystawie/ Talking about exhibition*, red. Maria Hussakowska, tłum. Karolina Kolenda, Kraków 2012.
- Sienkiewicz Karol, *Zatańczą ci, co drżeli: polska sztuka krytyczna*, Kraków 2014.
- Sikora Patrycja, *Krytyka instytucjonalna w Polsce w latach 2000–2010*, Wrocław 2015.
- Słownik polskiej krytyki artystycznej XX i XXI wieku*, t. 1, *Słownik biograficzny*, red. Ryszard Kasperowicz, Marcin Lachowski, Piotr Majewski, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2020.
- Srebra teorii: sztuka, filozofia, literatura: w labiryncie krytyki artystycznej: o obszarze i granicach interpretacji dzieła sztuki*, red. Adriana Zimnowoda, Sosnowiec 2016.

- Sztuka i interpretacja*, red. Eugeniusz Deleka, Adam Jonkisz, Cieszyn 1998.
- Sztuka i jej poznawanie: wybór tekstów „szkoły poznańskiej” publikowanych w latach 1965–1978 w czasopiśmie „Nurt” i „Sztuka”*, red. Teresa Kostyrko, Jan Grad, Poznań 2008.
- Sztuka współczesna: studia i szkice*, red. Józef Dutkiewicz, Kraków 1959.
- „Szum” [czasopismo], red. nac. Jakub Banasiak, Adam Mazur, Warszawa od 2013.
- Tchurzewska Paulina, *Doświadczenia sztuki krytycznej, nadzieje performatyki: wybrane strategie kontestacji w sztuce współczesnej w odniesieniu do teorii krytycznej*, w: *Dryfowanie przez czas: społeczeństwo spektaklu dwadzieścia lat później*, Olsztyn 2015.
- The future of art criticism as pure fiction: a set of 19 exhibitions on paper and one collateral event*, ed. Sebastian Cichocki, transl.: Ł. Mojsak, M. Suderman, M. Janicki, Warsaw 2011.
- „Tytuł Roboczy”: otwarty magazyn sztuki / [Stowarzyszenie STEP], Warszawa 2004–2012.
- Ujma Magdalena, *Krytyczki w Polsce po 1989 roku*, w: *Polki, Patriotki, Rebeliantki*, pod red. Izabeli Kowalczyk, Galeria Miejska Arsenał w Poznaniu 2018: 176–191.
- Ujma Magdalena, *Krytyka feministyczna w Polsce. Zarys problematyki*, w: *Krytyka artystyczna kobiet. Sztuka w perspektywie kobiecego doświadczenia XIX–XXI wieku*, red. nauk. Beata Łazarz, Joanna M. Sosnowska, Warszawa 2019: 392–416.
- Wierchowśka Wiesława, *Sąd nieocenzurowany czyli 23 wywiady z krytykami sztuki*, Łódź 1989.
- Wielkie dzieła – wielkie interpretacje: materiały LV ogólnopolskiej sesji naukowej Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Warszawa, 17–18 listopada 2006*, red. Maria Poprzęcka, Warszawa 2007.
- Wobec sztuki: historia – krytyka – teoria*, red. Elżbieta Wolicka, Piotr Kosiewski, Lublin 1992.
- Współczesne problemy krytyki artystycznej: materiały sesji, Warszawa, 9 i 10 marca 1972*, red. Alicja Helman, Warszawa 1973.
- Współczesność – historia nieznaną: studia z historii sztuki*, red. Wojciech Włodarczyk, Warszawa 2013.
- Krytycy**
- Janusz Bogucki**, *Rozmowy o sztuce*, Kraków 1955.
- Janusz Bogucki, *Szkice krakowskie: od Stwosza do Kantora*, Kraków 1956.
- Janusz Bogucki, *Pop ezo sacrum*, Poznań 1990.
- Wiesław Borowski**, *Galeria Foksal 1966–1988: galeria – archiwum – kolekcja*, Warszawa 1989.
- Zakrywam to, co niewidoczne: wywiad rzeka – Wiesław Borowski, rozmawiają Adam Mazur i Ewa Toniał*, Warszawa 2014.
- Sebastian Cichocki**, S.Z.T.U.K.A.: *szalenie zajmujące twory utalentowanych i krnąbrnych artystów, narysowali Aleksandra i Daniel Mizieliński*, Warszawa 2011.
- Józef Czapski**, *Swoboda tajemna*, Warszawa 1991.
- Urszula Czartoryska**, *Listy do Rodziców (1951–1957), teksty (1954–1960)*, opr. i podały do druku: Małgorzata Kitowska-Łysiak, Kamila Leśniak, Lublin 2010.
- Urszula Czartoryska, *Fotografia – mowa ludzka: perspektywy teoretyczne*, Gdańsk 2005.
- Karolina Lewandowska, *Urszula Czartoryska jako krytyczka fotografii*, w: *Kobiety i sztuka około 1960*, red. Ewa Toniał, Warszawa 2010.
- Łukasz Gorczyca, Łukasz Ronduda, *W połowie puste. Życie i twórczość Oskara Dawickiego: powieść*, Warszawa 2010.
- Łukasz Gorczyca, Łukasz Ronduda, *Szyja: awangarda i alkohol. Rozmowy z artystami*, Warszawa 2018.
- Tomasz Gryglewicz**, *Kraków i artyści. Teksty o malarzach i grafikach środowiska krakowskiego drugiej połowy wieku XX*, Kraków 2005.
- Jerzy Hanusek**, *Robak w sztuce*, Kraków 2001.
- Ireneusz J. Kamiński**, *Okolice sztuki*, Lublin 1983.
- Andrzej Kostołowski**, *Sztuka i jej metateksty z lat 1968–2003*, Kraków 2005.
- Izabela Kowalczyk**, *Niebezpieczne związki sztuki z ciałem*, Poznań 2002.
- Izabela Kowalczyk, *Matki Polki, Chłopcy i Cyborgi...: sztuka i feminizm w Polsce*, Poznań 2010.
- Izabela Kowalczyk, *Ciało i władza: polska sztuka krytyczna lat 90.*, Warszawa 2002.
- Izabela Kowalczyk, *Podróż do przeszłości: interpretacje najnowszej historii w polskiej sztuce krytycznej*, 2010.
- Ewa Kuryluk**, *Art mon amour: szkice i sztuce*, Warszawa 2002.
- Paweł Leszkowicz**, *Miłość i demokracja*, Gdańsk 2006.
- Paweł Leszkowicz, *Art pride: gay art from Poland/ Polska sztuka gejowska*, transl. Marcin Łakomski, Warszawa 2010.
- Jerzy Ludwiński**, *Epoka błękitu, pisma wybrane*, Kraków 2005.
- Jerzy Ludwiński, *Sztuka w epoce postartystycznej i inne teksty*, pod red. Jarosława Kozłowskiego, Wrocław 2011.
- Jerzy Ludwiński, *Wypełniając puste pola*, Toruń 2010.
- Jerzy Madeyski**, *Felietony o sztuce*, Kraków 2013.
- Stawomir Marzec**, *Sztuka czyli wszystko Krajobraz po postmodernizmie*, 2008.
- Stawomir Marzec, *Sztuka polska 1993–2014: arthome versus artworld*, Ożarów Mazowiecki 2012.
- Maciej Mazurek**, *O sztuce: krytyka, teoria, rozmowy*, Poznań 2017.
- Jan Michalski**, *Krytyk jako dzieło sztuki: utwory z lat 1985–2019*, Kraków 2019.
- Romuald Oramus**, *Radość iluzji malarskiej: eseje o sztuce*, Kraków 2004.

Andrzej Osęka, *Poddanie Arsenалу. O plastyce polskiej 1955–1970*, Warszawa 1971.

Andrzej Osęka, *Sztuka z dnia na dzień*, Kraków 1976.

Andrzej Osęka, *Coś się kończy, coś się zaczyna*, Warszawa 1979.

Andrzej Osęka, *Jawa czy sen*, Warszawa 1995.

Jakub Banasiak, *Pająk nie żyje. Rzecz o Andrzeju Osęce, modernistcie konserwatywnym*, „Szum” 2021, 35: 56–73.

Adam Mazur, *Strategia pająka. Wywiad rzeka z Andrzejem Osęką*, Warszawa 2011.

Piotr Piotrowski, *Dekada: o syndromie lat siedemdziesiątych, kulturze artystycznej, krytyce, sztuce – wybiórczo i subiektywnie*, Poznań 1991.

Piotr Piotrowski, *Agorafilia. Sztuka i demokracja w postkomunistycznej Europie*, Poznań 2010.

Piotr Piotrowski, *Muzeum krytyczne*, Poznań 2011.

Miłość do emancypacji. O warsztacie i zaangażowaniu badacza humanisty z Piotrem Piotrowskim rozmawiają Luiza Nader, Katarzyna Bojarska i Adam Mazur, „Widok. Teorie i praktyki kultury wizualnej” 2013, 3.

Mieczysław Porębski, *Granica współczesności: ze studiów nad kształtowaniem się poglądów artystycznych XX wieku*, Wrocław 1965.

Mieczysław Porębski, *Pożegnanie z krytyką*, Kraków 1966, 1983.

Mieczysław Porębski, *Krytyka poetów a krytyka ekspertów. Zagajenie dyskusji*, w: *Krajowa sesja krytyki artystycznej*. Poznań-Gołuchów 1966, red. Andrzej Matuszewski i Jacek Jaroszyk, Poznań 1967.

Mieczysław Porębski, *Krytycy i sztuka*, Kraków 2004.

Anka Ptaszkowska, *Wierzę w wolność, ale nie nazywam się Beethoven*, Gdańsk 2010.

Józef Robakowski, *Teksty interwencyjne: 1970–1995*, Koszalin-Słupsk 1995.

Anda Rottenberg, *Prze-ciąg: teksty o sztuce polskiej lat 80.*, wybór i opr. tekstów Kasia Redzisz, Karol Sienkiewicz, Warszawa 2009.

Już trudno. Rottenberg: rozmawia Dorota Jarecka, Warszawa 2013.

Anda Rottenberg, *From Poland with Love. Listy do Haralda Szeemanna* (wyd. pol.), Warszawa 2021.

Marta Smolińska, *Puls sztuki: około wybranych zagadnień sztuki współczesnej*, Poznań 2010.

Marcin Krassowski, *Kim do diabła jest Marcin Tchorek*, w: „Konteksty: polska sztuka ludowa” 2018, 4: 99–100.

Magdalena Ujma, *Strategie polskiej krytyki artystycznej po 1989*, „Elementy” 2022, 1.

Artur Żmijewski, *Stosowane sztuki społeczne*, „Krytyka Polityczna” 2007, 11/12.

<http://www.lodz-art.eu/>

<http://doc.art.pl/qq/>